

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 04.11.2020, sp. zn. 7 Tz 38/2020, ECLI:CZ:NS:2020:7.TZ.38.2020.1

Číslo: 17/2021

Právní věta: Ke spáchání trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku je třeba, aby došlo ke zmaření nebo podstatnému ztížení výkonu rozhodnutí, a to určitým nakládáním s věcí, které se týká takové rozhodnutí (např. exekuční příkaz). V případě, že obviněný nakládal s věcí, které se netýká vydaný exekuční příkaz, nemohl naplnit skutkovou podstatu trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. V úvahu však připadá jeho odpovědnost např. za trestný čin poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jestliže v postavení dlužníka zcizil věc použitelnou k uspokojení pohledávky věřitele, které tím alespoň zčásti zmařil.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04.11.2020

Spisová značka: 7 Tz 38/2020

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, Poškození věřitele

Předpisy: § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku
§ 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podala ministryně spravedlnosti ve prospěch obviněných M. P. a D. P. a obviněné právnické osoby - obchodní společnosti MP, s. f., proti usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Teplicích ze dne 10. 12. 2019, sp. zn. 1 ZT 306/2019.

I.

Rozhodnutí státního zástupce

1. Usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Teplicích ze dne 10. 12. 2019, sp. zn. 1 ZT 306/2019, bylo podle § 307 odst. 1 tr. ř. podmíněně zastaveno trestní stíhání obviněných M. P. a D. P. a obviněné právnické osoby - obchodní společnosti MP s. f., s. r. o. (dále jen „právnická osoba MP s. f.“), stíhaných pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Podle § 307 odst. 3 tr. ř. byla všem obviněným stanovena zkušební doba v trvání 1 roku.

2. Uvedeného přečinu se obvinění měli dopustit tím, že

a) obvinění M. P. a D. P. v době od 24. 8. 2018 do 6. 5. 2019 v XY jako jednatelé obviněné právnické osoby MP s. f. za situace, kdy bylo proti této právnické osobě vedeno exekuční řízení exekutorským úřadem Brno-město na základě exekučních příkazů ze dne 24. 1. 2018, č. j. 169 EX 146/18-16, č. j. 169 EX 146/18-17 a č. j. 169 EX 146/18-18, s úmyslem skrýt příjmy plynoucí z podnikatelské činnosti obviněné právnické osoby MP s. f. před jejich postižením výkonem rozhodnutí, nechali zasílat takové příjmy na bankovní účet vedený u Air Bank, a. s., číslo XY, pro obviněného M. P., a to konkrétně příjmy specifikované datem a částkou ve výroku shora citovaného usnesení;

b) obviněná právnická osoba MP s. f. v době od 24. 8. 2018 do 6. 5. 2019 v XY prostřednictvím obviněných M. P. a D. P. jako jednatelů této obviněné právnické osoby, tedy jako jejích statutárních orgánů, jejichž jednání lze přičítat této obviněné právnické osobě ve smyslu zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, v rámci činnosti obviněné právnické osoby a v jejím zájmu za situace, kdy bylo proti ní vedeno exekuční řízení exekutorským úřadem Brno-město na základě exekučních příkazů ze dne 24. 1. 2018, č. j. 169 EX 146/18-16, č. j. 169 EX 146/18-17 a č. j. 169 EX 146/18-18, s úmyslem skrýt příjmy plynoucí z její podnikatelské činnosti před jejich postižením výkonem rozhodnutí nechala zasílat takové příjmy na bankovní účet vedený u Air Bank, a. s., číslo XY, pro obviněného M. P., a to konkrétně příjmy specifikované datem a částkou ve výroku shora citovaného usnesení.

3. Toto usnesení státního zástupce nebylo napadeno stížností žádně z oprávněných osob a dne 17. 12. 2019 nabylo právní moci.

II.

Stížnost pro porušení zákona

4. Ministryně spravedlnosti podala dne 29. 9. 2020 u Nejvyššího soudu ve prospěch obviněných proti citovanému usnesení státního zástupce stížnost pro porušení zákona. Poukázala na ustanovení § 337 odst. 3 písm. a) a § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, § 303 odst. 1 a § 306 odst. 1 o. s. ř. a § 307 odst. 1 tr. ř. a uvedla, že obvinění se jednáním, které jim je kladeno za vinu, nemohli dopustit přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Proti právnické osobě MP s. f. bylo vedeno exekuční řízení, v jehož rámci bylo nařízeno provedení exekuce příkázáním pohledávky z vymezených bankovních účtů povinné právnické osoby. Věcmi, jichž se tento způsob provedení exekuce týkal, tak mohly být pouze peněžní prostředky, které se v rozhodném okamžiku nacházely na těchto účtech, nebo peněžní prostředky, které na tyto účty byly připsány dodatečně, nejpozději 6 měsíců ode dne, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno vyrozumění podle § 305 o. s. ř. Exekuční příkazy však nedopadaly na peněžní prostředky, které sice právnické osobě náležely z titulu jejích pohledávek, ale v důsledku jednání obviněných nikdy nebyly připsány na bankovní účty povinné právnické osoby specifikované v exekučních příkazech. Obvinění M. P. a D. P. tedy takto nejednali ohledně pohledávek, které měla povinná právnická osoba vůči dotčeným bankám, a které by tak byly předmětem exekuce. Na základě provedení dokazování proto nebylo možné podřadit jednání obviněných pod ustanovení trestního zákoníku zvolené státním zástupcem a v návaznosti na to podmíněně zastavit trestní stíhání obviněných. Jednání obviněných by za určitých okolností mohlo naplňovat skutkovou podstatu přečinu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jelikož z trestního spisu vyplývá, že v rozhodné době existovalo více věřitelů, kteří dokonce uplatňovali svoje pohledávky vůči povinné právnické osobě cestou exekuce. V tomto směru však státní zástupce neučinil žádné úvahy, zároveň pohledávka vymáhaná L. V. prostřednictvím zmíněných exekučních příkazů byla následně uhrazena. Napadené rozhodnutí pak obsahovalo ještě formální vadu spočívající v tom, že popsáný skutek byl považován za jeden přečin, ačkoliv šlo o dva

přečiny, první spáchaný ve spolupachatelství fyzických osob ve smyslu § 23 tr. zákoníku, druhý pak podle § 8 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) t. o. p. o., přičítaný právnické osobě.

5. Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministryně spravedlnosti navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením byl porušen zákon v neprospěch obviněných, a to v ustanoveních § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a § 307 odst. 1 tr. ř., dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení, a to včetně všech dalších obsahově navazujících rozhodnutí, pokud jeho zrušením, pozbydou podkladu, a poté aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

III.

Vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona

6. K podané stížnosti pro porušení zákona se vyjádřili prostřednictvím společného obhájce obvinění, kteří uvedli, že ji neiniciovali, přičemž nepřisvědčili správnosti právního názoru v ní obsaženého a zejména nepovažovali za jisté, že směřuje v jejich prospěch. Ministryně spravedlnosti shledala správným posouzení skutku jako trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, ovšem částky, které obvinění svým jednáním tzv. odklonili, dosahovaly výše téměř 2 milionů Kč, což by poskytovalo podklad pro uplatnění kvalifikované skutkové podstaty zmíněného trestného činu podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Taková změna by pro ně byla s ohledem na stanovenou trestní sazbu nepříznivá. Obvinění dovodili, že tvrzené porušení zákona mohlo být jen účelové, aby mohla být stížnost pro porušení zákona podána v jejich prospěch, avšak s tím, že skutek byl posouzen mírněji v jejich prospěch. S přihlédnutím k tomu, že dne 17. 12. 2020 uplyne stanovená zkušební doba, během níž obvinění vedli řádný život, a mělo by tak být rozhodnuto o jejich osvědčení, nemají zájem na tom, aby bylo vyhověno podané stížnosti pro porušení zákona.

7. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření uvedl, že stížnost pro porušení zákona byla podána z podnětu Nejvyššího státního zastupitelství v návaznosti na sledování činnosti nižších stupňů soustavy státního zastupitelství. Její podstatou je tvrzení, podle něhož posuzované jednání nenaplnuje znaky skutkové podstaty přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a stížnost pro porušení zákona směřuje ve prospěch obviněných. Pokud v ní byla zmíněna možnost postihu obviněných pro spáchání přečinu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku, bylo to pouze nad její rámec, proto se také odůvodnění stížnosti pro porušení zákona podrobněji nezabývalo existencí okolností rozhodných pro použití kvalifikované skutkové podstaty podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, pro což chybí příslušná skutková zjištění. Státní zástupce poukázal i na možný judikatorní význam rozhodnutí Nejvyššího soudu a navrhl, aby bylo podané stížnosti pro porušení zákona vyhověno.

IV.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

8. Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i jemu předcházející řízení a učinil následující závěry.

9. Ke spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání ve smyslu § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku je třeba, aby došlo ke zmaření nebo podstatnému ztížení výkonu rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, a to určitým nakládáním s věcí, které se takové rozhodnutí týká. V řízení vedeném stran obviněných se poukazovalo na exekuční příkazy, citované výše, jimiž bylo nařízeno provedení exekuce příkázáním pohledávek ze tří vymezených účtů povinné právnické osoby (obviněné), a to až do výše vymáhané pohledávky a výše jejího příslušenství – podle bodu II. výroku exekučních příkazů šlo o jistinu ve výši 42 030 Kč, penále ve výši 153 990 Kč a předběžné náklady exekuce ve výši 60 616,20 Kč, přičemž všechny tři exekuční příkazy byly vydány stran téže

pohledávky ve vztahu ke třem bankovním účtům. Exekuční příkazy se vztahovaly na peněžní prostředky, které se jednak nacházely na těchto účtech v okamžiku, v němž bylo peněžním ústavům doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, a na peněžní prostředky, které jednak byly na tyto účty připsané dodatečně, nejpozději však do 6 měsíců ode dne, kdy bylo peněžním ústavům doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (§ 306 odst. 1 o. s. ř.). Těmito příkazy přitom byly postižené pouze uvedené tři specifikované účty, resp. pohledávky povinné právnické osoby na nich, nikoliv její další majetek, ani účty jejich statutárních orgánů (jednatelů).

10. Z učiněných zjištění je zřejmé, že s peněžními prostředky na účtech postižených exekucí obvinění nijak nemanipulovali ani s nimi jinak neoprávněně nenakládali, žádné takové jednání ani nebylo obviněným kladeno za vinu. Ke zmaření nebo podstatnému ztížení výkonu předmětných rozhodnutí způsobem uvedeným v § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku (tedy zničením, poškozením, učiněním neupotřebitelnou, zatajením, zcizením nebo odstraněním věci, které se takové rozhodnutí týká) tak nemohlo dojít. Zmíněné exekuční příkazy pak, jak již bylo řečeno, nedopadaly na peněžní prostředky, které sice náležely obviněné právnické osobě, ale nikdy nedošlo k jejich připsání na bankovní účty obviněné právnické osoby specifikované v exekučních příkazech (např. je držela v hotovosti nebo na jiném účtu), ani na její další majetek, s jehož nakládáním nemohl být nijak ztížen či zmařen výkon konkrétních exekučních příkazů.

11. K tomuto lze pro doplnění odkázat i na odbornou literaturu, podle níž v případě, že dlužník zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo odstraní věc, na kterou by se mohl vztahovat výkon rozhodnutí, jež podle očekávání bude v budoucnu vydáno (tzn. zatím žádné takové konkrétní rozhodnutí neexistuje), nejde o trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, ale o trestný čin poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3198). Nad rámec posuzované věci lze také ze stejného zdroje (s. 2222) doplnit, že jednočinný souběh trestného činu poškození věřitele podle § 222 tr. zákoníku s trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku není vyloučen. Takové právní posouzení by přicházelo v úvahu, kdyby dlužník zmařil (byť jen částečně) uspokojení pohledávky věřitele tím, že věci podléhající výkonu rozhodnutí (prodejem věci) pro pohledávku věřitele např. prodá. Pokud by takto jednal dlužník v průběhu řízení o výkonu rozhodnutí ještě před zajištěním jeho určitých věcí nebo jiných majetkových hodnot, dopustil by se jen trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku. Tento jednočinný souběh by však přicházel v úvahu např. v situaci, kdyby obvinění získali nějaké finanční prostředky přímo z účtu povinné právnické osoby, který byl již předmětem exekuce.

12. Souhrnně řečeno, obvinění nijak nenakládali s věcí, které se týkaly exekuční příkazy, ale s věcí jinou, což ve svém důsledku mohlo mít sice dopad na provedení exekučního řízení, resp. uspokojení věřitele, nicméně nikoli způsobem naplňujícím všechny znaky použité skutkové podstaty.

13. Podpůrně je možné odkázat i na předmětné exekuční příkazy, které výslovně (bod IV. jejich výroku) stanoví povinné obviněné právnické osobě okamžikem doručení exekučního příkazu peněžnímu ústavu ztrátu práva nakládat (dále upřesněným způsobem) s prostředky na účtu, nikoli však provádět jiné dispozice se svým majetkem.

14. Nejvyšší soud současně doplňuje, že v usnesení o zahájení trestního stíhání obviněných i v rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání byla vždy vyslovena kvalifikace skutku [podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku], v usnesení o zahájení trestního stíhání (proti kterému však stížnost pro porušení zákona nesměruje) byl připojen i právní závěr, podle kterého obvinění svým jednáním podstatně ztížili výkon zmíněných rozhodnutí, vydaných v exekučním řízení (ve smyslu návětí § 337 písm. 3 tr. zákoníku), nicméně ani v jednom z těchto rozhodnutí nelze nalézt právní závěr stran konkrétního úkonu obviněných ve smyslu § 337 písm. 3 písm. a) tr. zákoníku, tedy jaká varianta jim

byla vlastně kladena za vinu. Jinak řečeno, bližší závěry, zejména ve vztahu k jaké věci, jíž se týkala zmíněná rozhodnutí, měli obvinění jednat a jak byl tento způsob konkrétně kvalifikován [jakou alternativou podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku], z uvedených rozhodnutí nevyplývají.

15. Rovněž je namístě akceptovat, že - jak doplnila ministryně spravedlnosti v závěru stížnosti pro porušení zákona - pokud by již mělo být ve věci konstatováno spáchání trestné činnosti, měl být s ohledem na okolnosti učiněn závěr o dvou trestných činech, jednoho spáchaného ve spolupachatelství fyzických osob ve smyslu § 23 tr. zákoníku a druhého spáchaného podle § 8 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) t. o. p. o. a přičítaného právnické osobě.

16. Proto, pokud došlo k podmíněnému zastavení trestního stíhání obviněných vedeného pro přečin podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, je namístě se ztotožnit s názorem ministryně spravedlnosti, podle něhož se ho obvinění tvrzeným jednáním nemohli dopustit, a tudíž trestní stíhání obviněných pro jeho spáchání ani nemohlo být ve smyslu § 307 odst. 1 tr. ř. podmíněně zastaveno, neboť pro takové rozhodnutí nebyly splněny zákonné podmínky.

17. Dále pak Nejvyšší soud souhlasí i s tvrzením ministryně spravedlnosti, podle něhož by jednání obviněných mohlo naplňovat znaky trestného činu poškození věřitele ve smyslu § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Bylo by však nutné posoudit, zda vůbec a případně v jaké výši došlo ke zmaření uspokojení pohledávek věřitelů, zejména s přihlédnutím k tomu, že obviněná právnická osoba byla a patrně i je podnikatelsky aktivní a svůj (tento konkrétní) závazek, k jehož uspokojení směřovalo exekuční řízení, byť nikoli včas, splnila (z opatřených podkladů jsou ovšem zřejmé obtíže obviněné právnické osoby i při plnění dalších závazků, resp. vedení i dalších exekucí, komplexnější závěry v daném směru však prozatím nebyly učiněny). K trestní odpovědnosti podle § 222 tr. zákoníku pak nestačí, jestliže dlužník jen oddálí, popřípadě ztíží uspokojení svého věřitele, pokud věřitel má možnost uspokojit svou pohledávku z jiného dlužníkovy majetku (viz rozhodnutí publikované pod č. 41/1990 Sb. rozh. tr.). Dokonán (zde však může být zvažována kvalifikace určitého jednání jako pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku) je tento delikt, pokud dlužník v důsledku majetkových dispozic či jiných jednání uvedených v § 222 odst. 1 tr. zákoníku již není schopen poskytnout věřiteli plnění v celém rozsahu v souladu s obsahem závazkového právního vztahu a dlužník již nemá vliv ani na to, aby byl nebo zda bude jeho závazek vůči věřiteli splněn jinak než z dlužníkovy majetku (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. [5 Tdo 876/2017](#)). Není potom důvodu bez dalšího dovozovat potřebu použití kvalifikované skutkové podstaty podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, jak to činili obvinění ve vyjádřeních ke stížnosti pro porušení zákona, a to s odkazem na výši finančních prostředků, které byly zaslány na jiný než podnikatelský účet obviněné právnické osoby ve výši asi 4 miliony Kč, neboť případná škoda ve smyslu citovaného ustanovení [§ 222 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku], vzniklá na straně poškozeného, by mohla dosahovat jen výše jeho pohledávky (půjde o škodu na majetku věřitele). Zohlední-li se shora zmíněné exekuční příkazy, posuzovaná pohledávka (tedy opět tato konkrétní) včetně penále činila asi 200 000 Kč. Opět je ovšem třeba připustit, že uvedený závěr vyplývá z aktuálního skutkového stavu věci a rozsahu učiněných zjištění (bez zohlednění dalších závazků), jejichž změna by při dalším postupu ve věci nebyla vyloučena.

18. Pro konečné posouzení důvodnosti stížnosti pro porušení zákona bylo nutné vyhodnotit, zda reálně směřuje ve prospěch obviněných, jak ji ministryně spravedlnosti podala, či nikoli. Podle § 273 tr. ř. by totiž v novém řízení nemohlo dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněných. Při tomto posouzení nelze přehlédnout závěry vyslovené soudní praxí, podle nichž je třeba zásadu zákazu *reformationis in peius* důsledně chápat jako garanci svobody odvolacího práva (zaručené hlavou pátou Listiny základních práv a svobod) a v důsledku toho i práva na obhajobu. Proto je třeba jej pojímat co možná nejšířeji. K extenzivnímu uplatnění zákazu *reformationis in peius* vede i zřejmý fakt, že posledním arbitrem toho, co je či není k jeho prospěchu, by měl být zásadně obviněný, nikoli soud, který je nepochybně při úvaze, zda nějaká změna obviněnému prospívá či nikoli, veden i

vlastními hodnotovými představami (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2006, sp. zn. [I. ÚS 670/05](#)).

19. Obvinění, kteří nepodali projednávanou stížnost pro porušení zákona (nejsou k tomu oprávněnou osobou) a podle svého vyjádření ji ani neiniciovali, přitom společně a jednoznačně ve svých vyjádřeních k tomuto mimořádnému oprávněnému prostředku – jenž je průlomem do právní moci rozhodnutí, tedy je při jeho akceptaci rovněž nutné zvažovat zájem na stabilitě a nezměnitelnosti vydaných rozhodnutí – uvedli, že nemají zájem na tom, aby mu bylo vyhověno, zejména s ohledem na skutečnost, že dne 17. 12. 2020 uplyne zkušební doba podmíněného zastavení jejich trestního stíhání a mělo by dojít k rozhodnutí o osvědčení podle § 308 odst. 1 tr. ř., což shledali pro sebe příznivějším závěrem, resp. příznivějším konečným rozhodnutím ve věci.

20. S podpůrným přihlédnutím k tomu, že pokud by Nejvyšší soud vyhověl stížnosti pro porušení zákona, bylo by naopak nutné alespoň po nějakou dobu pokračovat v přípravném řízení, konkrétně ve vyšetřování, přičemž by patrně bylo namístě doplnění dokazování za účelem posouzení možnosti spáchání jiného než doposud dovozovaného deliktu, Nejvyšší soud v daném případě respektoval hodnotové představy obviněných, podle kterých je takový postup, a zejména možný závěr řízení, pro ně méně výhodný. Proto je namístě konstatovat, že stížnost pro porušení zákona ve svém důsledku směřuje v neprospěch obviněných, a byla-li podána v jejich prospěch, není možné jí přisvědčit.

21. S ohledem na to Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl podanou stížnost pro porušení zákona jako nedůvodnou. Toto rozhodnutí učinil podle § 274 poslední věty tr. ř. v neveřejném zasedání.